

Självständigt arbete (15 hp)

Författare		Program/Kurs
Joakim Arnesen		OP SA 16–19
Handledare		Antal ord: 11 979
Markus Göransson	Beteckning	Kurskod
		1OP415
<p>SPECIALOPERATIONER & MCRAVENS PRINCIPER <i>- En teoriprovande tvåfallstudie på Operation Neptune's Spear & Operation Gothic Serpent.</i></p> <p><u>ABSTRACT:</u> A conventional army is required to meet many needs and face many threats. However, when conventional warfare methods do not make the cut, Special Operations and Special Forces become a necessity. However, there exists few theories that sufficiently explain how Special Forces units around the world accomplishes these Special Operations. One of the few researches who has developed a theory regarding Special Operations is William H. McRaven with his theory of <i>relative superiority</i>.</p> <p>McRaven's theory proposes that there are six principles which determine the success of a Special Forces unit's ability to plan, prepare and execute a Special Operation. The aim of the study is to understand McRaven's theory's explanatory power in explaining the results of Operation Neptune Spear and Operation Gothic Serpent.</p> <p>This study concludes that Operation Neptune spear attained almost all of the required principles. However, Operation Gothic serpent lacked half of the required principles. In order to create a favourable relation, one must create synergy between the principles in order to achieve <i>relative superiority</i>. The study concludes by illustrating that McRaven's theory's explanatory power increased.</p> <p><u>Nyckelord:</u> William H. McRaven, Specialförband, Specialoperationer, Operation Neptune's Spear, Operation Gothic Serpent</p>		

Innehåll

1. INLEDNING	3
1.1 Problemformulering	3
1.2 Syfte och forskningsfråga	4
1.3 Avgränsningar	4
1.4 Tidigare forskning.....	5
1.4.1 Sammanfattning tidigare forskning	7
1.5 Definitioner	7
1.6 Disposition	8
2. TEORI	9
2.1 McRavens teori om specialoperationer	9
2.1.1 McRavens principer.....	10
2.2 Teoridiskussion	11
3. METOD.....	13
3.1 Forskningsdesign	13
3.2 Teoriprovande tvåfallstudie	13
3.3 Val av fall.....	14
3.4 Kvalitativ textanalys	14
3.5 Material och källkritik.....	15
3.6 Forskningsetiska överväganden	16
3.7 Operationalisering.....	17
3.7.1 Operationalisering McRavens principer	17
3.7.2 Analysschemat.....	19
4. ANALYS.....	20
4.1 Bakgrund av Operation Neptune´s Spear.....	20
4.2 Analys av Operation Neptune´s Spear	20
4.2.1 Resultat - McRavens principer på Operation Neptune´s Spear	26
4.3 Bakgrund av Operation Gothic Serpent	27
4.4 Analys av Operation Gothic Serpent.....	27
4.4.1 Resultat - McRavens principer på Operation Gothic Serpent.....	34
5. AVSLUTNING	35
5.1 Svar på forskningsfrågan	35
5.2 Diskussion.....	36
5.2.1 Resultat	36
5.2.2 Teori.....	38
5.2.3 Metod.....	38
5.3 Förslag på vidare forskning.....	39
5.4 Yrkesrelevans.....	39
6. LITTERATUR OCH REFERENSFÖRTECKNING	40

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Specialoperationer har fått en större betydelse runt om i världen de senaste 20 åren. Specialförband och specialoperationer har använts i många områden där reguljära förbandsförmågor inte räcker till, dock tenderar specialoperationer att bli skönmålade historier. Patricia Blocksome, James Kiras och Christopher Marsh menar att specialoperationer fortfarande befinner sig i ett tidigt stadium av utvecklingen. Således finns ett behov av att vetenskapligt granskas dessa för att ytterligare utveckla och fördjupa forskningen inom området.¹

Specialförbandsoperationer består oftast av numerärt underlägsna enheter, som ska uppnå avgörande på operativ- eller strategisk nivå är det en kostnadseffektiv förmåga som flertal stater vill behärska.² Kiras beskriver det på följande vis:

Lengthy and costly attacks against the fielded force of an adversary are replaced by direct targeting against a discrete “center of gravity” of an enemy.³

Specialoperationer får anses vara otillräckligt utforskade, särskilt i relation till den stora militära betydelse de tillskrivs. En av få forskare som har utvecklat en teori avseende specialoperationer är William H. McRaven. Genom sin tes om *relativ överlägsenhet* förklarar denne hur specialförband med sex principer ska planera, förbereda och genomföra specialoperationer.⁴ Vid en första anblick förefaller därför McRavens teori att vara användbar för att förklara specialoperationers utfall. Det går exempelvis att återfinna mycket av hans principer i den svenska Försvarsmaktens *Operativ Doktrin 2014* om hur specialförbandet ska planera, förbereda och genomföra sina specialoperationer.

Operativ Doktrin 2014 berör gällande att specialförband ska kunna genomföra specialoperationer över hela konfliktskalan, dessa särskilda uttagna operatörer ska kunna användas sig av stridsteknik/taktik som ligger utanför det reguljära förbandets förmågor.⁵ Specialförbandet strävar efter enkelhet, operationssekretess, överraskning, högt tempo och en speciellt uttagen utrustning som skapar hög rörlighet. Grundprinciperna som specialförbandet

¹ Blocksome, Patricia & Kiras, James & March, Christopher. Special Operations Research: Out of the Shadows, *Special Operations Journal*. Vol. 1, no. 1, 2015, s. 1–2.

² Ibid, s. 2.

³ Kiras, James. D. *Special Operations and Strategy: From World War II to the War on Terrorism*. Abingdon: Routledge, 2006, s. 2.

⁴ McRaven, William H. *Spec Ops- Case studies in special operations warfare: Theory and practice*. New York: Presidio press, 1996, s. 8–9.

⁵ Försvarsmakten. *Operativ Doktrin 2014*, Stockholm: Högkvarteret. 2014, s. 54.

bör eftersträva genomsyrar sedan planering, förberedelse och genomförande av deras verksamhet.⁶ Trots att McRaven har tydliga beröringspunkter med den svenska *Operativ doktrin 2014*, räcker det inte för att ge teorin förklaringskraft utan det behövs vidare forskning om fall som kan bidra till att akademisera specialoperationer.

Det finns empiriska studier där McRavens teori har prövats och således stärkt dess förklaringskraft. Dock är den kritiken McRaven har fått är att det saknar studier som behandlar specialoperationer efter 1976 samt specialoperationer som ansetts misslyckade.⁷ Det får därför anses vara motiverat att genomföra flera undersökningar som kan reducera dessa luckor i forskningen. Detta utgör ett krigsvetenskapligt problem, där en tydligare teoretisk förankring behövs för att kunna vetenskapliggöra specialoperationer. Specialoperationer kan för stater leda till konsekvenser på strategisk nivå om de misslyckas, och lyckade specialoperationer kan tvärtom leda till en märkbart mer gynnsam strategisk position. De nuvarande trenderna pekar på en ökad användning av specialförband och specialoperationer. Dessvärre är förståelsen begränsad ur ett vetenskapligt perspektiv angående hur specialoperationer ska planeras, förberedas och genomföras. Därav avser denna undersökning att pröva McRavens principer.

1.2 Syfte och forskningsfråga

Undersökningens syfte är att belysa McRavens teoriers förklaringskraft utifrån utfallen av Operation Neptune's Spear och Operation Gothic Serpent. Resultatets slutsatser kommer att bidra till att antingen falsifiera eller förstärka teorin.

Forskningsfrågan är således:

- *Hur kan McRavens principer förklara utfallet av specialoperationen Operation Neptune's Spear och Operation Gothic Serpent?*

1.3 Avgränsningar

För Operation Neptune's Spear har studien avgränsats till att innefatta tidsperioden från när Navy SEAL:s fick beredduppgiften om specialoperationen, fram tills dess att tillbakaryckningen sker efter att de hade löst uppgiften. Avgränsningen för Operation Gothic Serpent är från morgonen den 3 oktober och fram till klockan 16:20 samma dag. Då bröts Task Force Rangers huvuduppgift, bytte karaktär och blev en räddningsaktion. Båda fallen kommer fokusera på specialförbandet och kopplingen till McRavens principer.

⁶ Försvarsmakten. *Operativ Doktrin 2014*, s. 56–57.

⁷ Rodman, David. *Spec Ops: Case Studies in Special Operation Warfare Theory and Practice*, *Armed Forces & Society*. Vol. 22, no. 3, 1996, s. 493.

1.4 Tidigare forskning

Forskning om specialoperationer har fokuset varit på hur ofta dessa förekommer i krigsföringen och vad specialförband kan uppnå. Debatterna kring hur specialoperationer ska genomföras och den teoretiska förankringen brister däremot, och det finns enbart ett fåtal teoretiker som ger sin syn på detta. Dessa teoretiker tenderar dock att fokusera mer på överskådliga principer. Vissa av dessa principer sträcker sig utanför ramen för specialoperationer, samt tenderar att ha ett subjektivt förhållningssätt till hur specialoperationer bör genomföras.

Adam Leong Wey beskriver att det saknas vetenskapliga undersökningar om specialförband, och teoretisk förankring om hur de ska användas. Detta gör att det som skrivs i ämnet tenderar att riktas mer mot en form av skönmålning av specialförbandens specialoperationer.⁸ Wey försöker därför definiera vad specialförbandens uppgift består av, och vilka principer de kan använda sig av. I dennes teoriutvecklande studie används teoretiker som Sun Tzu och Iulius Frontinus, för att därigenom skapa de principer specialförband ska använda sig av.⁹ Wey slutsats är att specialförband ska nyttjas strategiskt bakom fiendes linjer och använda sig av följande principer: extraordinära styrkor, överraskning, flexibilitet, förmåga att operera bakom fiendes linjer, underrättelseinhämtning och vilseledning.¹⁰ Weys kritik mot den egna forskningen landar i att principerna behöver moderniseras, då de härstammar från teorier som är 2000 år gamla.¹¹

Colin s. Gray är en annan teoretiker som har forskat om specialförband, och hur dessa bör användas.¹² Genom flerfallstudier har han kommit fram till att specialoperationer ska fokusera på motståndarens svaga länk. Det är i detta avseende specialförband behövs mest eftersom de kan nå mer precision i uppgiftlösande än reguljära förband, vilket är en vital del för krigsföringen.¹³ Grays slutsats är att det finns elva olika kriterier att ta hänsyn till för att lyckas med specialoperationer. Dessa innefattar allt från en politisk-ekonomisk dimension, ner till den enskilde operatören som ska genomföra specialoperationen.¹⁴ Kriterierna är beroende av

⁸ Wey, Adam Leong. Principles of Special Operations: Learning form Sun Tzu and Frontinus. *Comparative Strategy*. Vol. 33, no. 2, 2014, s. 131.

⁹ Ibid, s. 132–133.

¹⁰ Ibid, s. 133–139.

¹¹ Ibid, s. 140.

¹² Gray, Colin S. Handful of heroes on desperate ventures: When do special operations succeed? *Parameters*. Vol. 29, no. 1, 1999, s. 2.

¹³ Ibid, s. 3.

¹⁴ Ibid, s. 17.

varandra, men deras relevans kan skilja sig beroende på specialoperationens omfattning och kriterierna återfinns på taktisk upp till operativ- och strategisk nivå.¹⁵

Anthony King har genomfört flerfallstudier som påvisar att brittiska specialförband historiskt har kunnat användas för att uppnå operativ- och strategisk effekt. Han har ingen teoretisk förankring i sina resonemang avseende hur specialoperationer ska användas i sin undersökning, utan ger sin subjektiva syn på hur specialförband kan användas. King framhåller att specialförband ska kunna samarbeta med samtliga stridskrafter och med andra aktörer.¹⁶ Han belyser Afghanistan som ett tydligt exempel på hur de kan användas, där operatörerna visar in var stridsflygets precisionsbomber ska släppas.¹⁷ Kings undersökning fokuserar också på den historiska trenden av användandet av specialförband, och menar att de två senaste decennierna är ett tydligt bevis på den utvecklingen.¹⁸

En forskare som är kritisk till utvecklingen av specialoperationer är Austin Long. Han hävdar att utvecklingen av amerikanska specialoperationer har gått i fel riktning, att specialförband i dagens krigsföring ska användas inom samtliga stridskrafter och mot alla tänkbara motståndare. Politikerna har fått mersmak av specialförband utan att förstå begränsningarna avseende dess användning.¹⁹ Vidare menar Long att det är för mycket begärt att specialförband med taktiska resurser förväntas uppnå strategisk effekt. Det finns emellertid ett fåtal fall där han medger att specialoperationer har haft strategisk påverkan, exempelvis Operation Neptune's Spear.²⁰ Longs slutsats är att han efterfrågar en ökad förståelse hos politiker för specialförbandets begränsningar, och den viktigaste punkten är att han efterfrågar hur specialförband kan användas på ett effektivt sätt för att uppnå en strategisk effekt.²¹

Long är inte ensam om att kritisera specialoperationer. Alastair Finlan tycks anse att brittiska politiker har missförstått hur specialoperationer ska användas. Finlan har istället lyft fram ett eget resonemang om hur specialoperationernas tillvägagångssätt bör se ut; de ska ha tillgång till transportmedel med lång räckvidd, vara lätt utrustade med explosivitet, ha anpassade vapensystem och specialanpassat radiosystem. Specialoperationer ska verka bakom fiendes

¹⁵ Gray. *Handful of heroes on desperate ventures: When do special operations succeed*, s. 20.

¹⁶ King, Anthony. *The Special Air Service and the Concentration of Military Power. Armed Forces & Society*. Vol. 35, no. 4, 2009, s. 661.

¹⁷ *Ibid*, s. 659–660.

¹⁸ *Ibid*, s. 661–662.

¹⁹ Long, Austin. *The Limits of Special Operations Forces. Prism: a Journal of the Center for Complex Operations*. Vol. 6, no. 3, 2016, s. 35.

²⁰ *Ibid*, s. 36.

²¹ *Ibid*, s. 44.

linjer och få direktiv från högsta ledningen.²² Finlan menar att politiker har använt specialoperationer för egenintressen genom så kallade ”svarta operationer.” Eftersom det finns sådan hög sekretess inom specialoperationer, kan dessa riskera att utnyttjas till okonventionella metoder som ligger utanför krigets lagar.²³ Slutsatsen är att specialförbandet måste återgå till vad det en gång var, enligt Finlands resonemang som nämnt tidigare. Annars finns risken att ”svarta operationer” fortgår och leder till att den folkliga opinionen går emot regeringen, vilket i längden kan leda till nedskärningar inom specialförbanden.²⁴

1.4.1 Sammanfattning tidigare forskning

Ett antal studier existerar visserligen om hur specialoperationer ska genomföras, dock rymmer de vissa brister då de främst innefattar överskådliga principer som inte ger detaljer om hur specialoperationer kan genomföras. Detta bör ställas i kontrast till McRavens principer som förklarar hur specialförband ska planera, förbereda och genomföra specialoperationer. Den tidigare forskningen tar också upp principer som ligger utanför självaste specialoperationen (läs Grey). Denna undersökning söker efter principer som kan förklara utfallet av specialoperationer med fokus på specialförbandet. Genom att närmare undersöka planering, förberedelse och genomförande, McRavens principer gör det jämförelser med andra teorier. Vidare råder det en diskussion om politikernas okunskap avseende hur specialoperationer ska användas, vilket stärker motivet för tillämpning av teorier på specialoperationer. Således ger denna undersökning ett kumulativt bidrag till att vetenskapliggöra specialoperationer med McRaven som underlag.

1.5 Definitioner

Specialoperation - Definieras som en operation vars uppgift är mot ett specifikt mål vilket ligger på operativ- eller strategisk nivå. Målet kan vara sabotage, eliminering, räddningsaktion eller tillfångatagande av central personal.²⁵

Specialförband - Definieras som ett förband vars operatörer består av särskilt uttagna, organiserade, tränade och utrustade förband som använder taktik eller teknisk utrustning som är mer avancerad än reguljära förband.²⁶

²² Finlan, Alastair. The (Arrested) Development of UK Special Force and the Global War on Terror. *Review of International Studies*. Vol. 35, no. 4, 2009, s. 972–973.

²³ Ibid, s. 979.

²⁴ Ibid, s. 981–982.

²⁵ McRaven. *Spec Ops- Case studies in special operations warfare: Theory and practice*, s. 2.

²⁶ Ibid, s. 2.

1.6 Disposition

Inledningsvis i kapitlet *Teori* kommer McRavens begrepp *relativ överlägsenhet* att presenteras, hans sex principer kommer definieras och kapitlet avslutar med en teoridiskussion.

I kapitlet *Metod* presenteras den valda metoden för undersökningen, val av fall, källkritisk granskning av empirin, forskningsetiska överväganden och sist i kapitlet en operationalisering av det teoretiska ramverket.

Därefter följer kapitlet *Analys* där Operation Neptune's Spear och Operation Gothic Serpent analyseras utifrån teorins principer och resultaten i de enskilda fallen framhålls.

Slutligen besvaras forskningsfrågan i kapitlet *Avslutning*. Därefter genomförs en resultatdiskussion, teoridiskussion och metoddiskussion. Förslag till vidare forskning samt vilken relevans resultatet har för professionen följer sedan av detta.

2. Teori

2.1 McRavens teori om specialoperationer

McRaven frågar varför det är viktigt att ha teoretisk förankring i hur specialförband genomför sina specialoperationer. Denne menar att specialförband, med små enheter, kan uppnå samma effekt som ett reguljärt förband och således behövs teorier som förklarar hur specialoperationer genomförs.²⁷ McRavens undersökning fokuserar på *relativ överlägsenhet* vilket han förklarar på följande vis:

Simply stated, relative superiority is a condition that exists when an attacking force, generally smaller, gains a decisive advantage over a larger or well-defended enemy.²⁸

Kritik riktas mot Carl von Clausewitz tes om att den försvarande aktören alltid i grunden är starkare i relation till den anfallande aktören, och för att besegra denna aktör är vikten att ha en numerär överlägsenhet.²⁹

Desto tidigare *relativ överlägsenhet* kan uppnås, inom tidsramen då genomförandestyrkan har visat sig för motståndaren, desto högre är sannolikheten att specialoperationen lyckas. *Sårbarhetspunkten* är ett stadium där den anfallande styrkan stöter på första kontakten med motståndaren.³⁰ Vid denna tidpunkt ökar risken för att bli påverkad av fiendens vilja, osäkerhet och förändring. Här menar McRaven att ju längre tid det tar att uppnå *relativ överlägsenhet* desto större är sannolikheten att specialoperationen misslyckas.³¹ För att minimera sårbarheten vid *sårbarhetspunkten*, och öka sannolikheten för att lyckas med *relativ överlägsenhet*, presenteras sex principer. Dessa skall genomsyra planeringen, förberedelserna och genomförandet av specialoperationen. I planeringsprocessen ska enkelhet vara centralt, och under förberedelserna ska repetition och säkerhet emfaseras. När specialoperationen genomförs ska den genomsyras av överraskning, hastighet och syfte. Tillsammans ska principerna skapa en synergieffekt och specialförband kan uppnå *relativ överlägsenhet* inom ramen för specialoperationen.³²

²⁷ McRaven. *Spec Ops- Case studies in special operations warfare: Theory and practice*, s. 1–2.

²⁸ Ibid, s. 4.

²⁹ Ibid, s. 1–2.

³⁰ Ibid, s. 7.

³¹ Ibid, s. 8.

³² Ibid, s. 8–11.

2.1.1 McRavens principer

Enkelhet. Det finns enligt McRaven tre element att beakta under planeringsprocessen för att principens enkelhet ska kunna vara möjlig; begränsat antal mål, god underrättelse och att vara innovativ. Begränsat antal mål är nödvändigt för att minska personalbehovet, vilket ses som en framgångsfaktor. Vidare gör det enklare för truppen att förbereda specialoperationen och reducerar tiden för specialoperationen om antal mål är färre än tre. Goda underrättelser är ytterst nödvändigt för att skapa en enkel plan, reducera de okända friktionerna och andra variabler som är nödvändiga att ta hänsyn till. McRaven menar att innovation är något som måste ingå i planeringsprocessen, där han bedömer att ny teknologi och okonventionella metoder i taktiken är två parametrar i innovationen, för bidra till principerna hastighet eller överraskning.³³

Säkerhet. McRaven menar här att operationssekretess om specialoperationen är ytterst viktig för att motståndaren ska bli överraskad och överrumplad i så stor utsträckning som möjligt. Tidpunkten och metoden är två känsliga parametrar som motståndaren inte får känna till.³⁴

Repetition. Här menar McRaven att grunderna ska vara väl inövade, operatörerna inom specialförbandet måste vara bättre utbildade och tränade än en reguljär operatör. Vidare måste förövning ha skett inför en specialoperation, för att den enskilda och förbandet skall veta sin uppgift och för att upptäcka och reducera de friktioner som de kan ställas inför när uppgiften ska lösas.³⁵

Överraskning. En viktig dimension utgörs enligt McRaven av de tre faktorer som är grundläggande för att kunna uppnå överraskning. Den ena är att specialoperationen måste ske vid rätt tillfälle, den andra är att hitta motståndarens svagheter och den tredje innefattar vilseledning. Motståndaren kan vara försvarsberedd, men genom att skapa en synergi av dessa tre faktorerna kan överraskning uppnås för att kringgå deras försvar.³⁶

Hastighet. Konceptet är enkelt, hastigheten måste genomsyras under hela specialoperationen, vid friktioner som drar ner på hastigheten minskar sannolikheten att uppnå *relativ överlägsenhet*. McRaven förespråkar att specialoperationen inte ska överskrida mer än 30 minuter oavsett motståndarens reaktion. De mest framgångsrika specialoperationerna har varit

³³ McRaven. *Spec Ops- Case studies in special operations warfare: Theory and practice*, s. 11–14.

³⁴ Ibid, s. 14–15.

³⁵ Ibid, s. 15–16.

³⁶ Ibid, s.16–19.

under 30 minuter. Operatörerna utrustning måste minimeras och vara speciellt anpassade för uppgiftlösandet.³⁷

Syfte. Det är två faktorer som McRaven menar måste finnas i genomförandet av specialoperationer. Den första är att oavsett vad som händer måste den enskilde operatören förstå syftet till specialoperationen, för att själv kunna agera i utmanande situationer. Därför behövs det tydliga mål. Det andra är att det personliga engagemanget måste finnas bland operatörerna, för att specialoperationen ska kunna lyckas.³⁸

2.2 Teoridiskussion

David Rodman ger McRaven kritik för utvalda fall som han har undersökt, alla åtta fallen som har valts är specialoperationer där utfallen har ansetts vara framgångsrika. McRavens teori har inte använts för att analysera några specialoperationer där utfallet har ansetts misslyckat, vilket skapar ett trovärdighetsproblem i hans tes.³⁹ Rodman efterfrågar forskning på fall där specialoperationer har misslyckats, för att undersöka hur utfallet blev med McRavens tes och ge den förklaringskraft.⁴⁰ Rodman har rätt i sin argumentation, för att teorin ska få en utökad förklaringskraft behövs det specialoperationer som har ansetts misslyckats. Därav blir denna undersökning intressant, för att testa McRavens principer mot ett fall som har ansetts misslyckat och således kan Rodmans kritik bemötas.

Begreppet *relativ överlägsenhet* är diffust. Det framgår inte exakt hur det ska uppnås, dock är principerna behjälplig, men det förklaras inte vilka av principerna som måste tillfredsställas för att *relativ överlägsenhet* ska anses uppfylld. Det är bekymmersamt eftersom *relativ överlägsenhet* är huvudfokus för McRavens tes för specialoperationer. När begreppet inte har en tydlig definition måste forskaren som undersöker tolka dess innebörd, således är risken att begreppen *relativ överlägsenhet* tolkas fel. Detta gör att validiteten kan påverkas negativ, då det riskerar påverkas undersökningens relevans i mätningen. För att kringgå detta kommer begreppet *relativ överlägsenhet* att utgå från principerna synergi och McRavens beskrivning vad som är *relativ överlägsenhet* vilket nämnts i början av kapitlet.

Christopher Hutton ger McRaven lovord när han lyfter fram att tesen har testat i flerfallstudie från andra världskriget till 1976. Hans metod följer systematiskt över flera specialoperationer runt om i världen som McRaven själv har valt ut och har tydliga principer som kan användas

³⁷ McRaven. *Spec Ops- Case studies in special operations warfare: Theory and practice*, s. 19–21.

³⁸ Ibid, s. 21–23.

³⁹ Rodman, David. *Spec Ops: Case Studies in Special Operation Warfare Theory and Practice*, s. 493.

⁴⁰ Ibid, s. 493.

för att undersöka i flera fall.⁴¹ Vidare ger Hutton McRaven positiv kritik för hans verk som har lyft specialoperationer från att vara glamorösa historier, till vetenskaplig granskning av fall och således bidrag för hur specialoperationer kan lyckas.⁴² Hutton har rätt i att det är ett tydliga principer som kan användas för att undersöka i flera fall, således är motivering till den valda teorin, det är tydliga indikatorer som är gynnsamma att använda sig av när specialoperationer ska undersökas och vetenskapliggöras. Som har nämnts tidigare i problemformuleringen har detta inte gjorts.

⁴¹ Hutton, Christopher. Spec ops: Case Studies in Special Operation Warfare Theory and Practice, *Peacekeeping & International Studies*. Vol. 26, no. 4, 1997, s. 32.

⁴² *Ibid*, s. 32.

3. Metod

3.1 Forskningsdesign

I forskningsfrågan står McRavens principer i centrum för att undersöka utfallet av två specialoperationer. Undersökningen kommer att bestå av en teoriprovande tvåfallstudie där kvalitativ textanalys används som metod. Slutsatserna av utfallet blir antingen att teorin stärks, försvagas eller att den visar sig vara mer framgångsrik i vissa fall än i andra.⁴³ För att testa teorin på det empiriska underlaget kommer alla variabler från McRavens principer att lyftas ut. Detta innebär att operationaliseringen utgår från McRavens egna principer och den metod som använts i hans egna forskning. Sedan har ett analyschema som utgår utifrån dessa principer upprättats och använts i båda fallen.⁴⁴

Fallen är strategiskt utvalda med omsorg för att säkra tillgången av tillräckligt empiriskt underlag, eftersom specialoperations informationssäkerhet och operationssekretess kan begränsa detta. Vidare har det gjorts ett medvetet val avseende skillnader i utfall, i det ena fallet har specialoperationen varit lyckad och i det andra fallet misslyckad. Detta urval skiljer sig helt för att kunna tillämpa *mest olika-designen* som är komparativ till sin natur. Detta har gjorts i syfte att stärka tesen genom att försöka fastställa ett orsakssamband mellan specialoperationerna och principerna. Det vill säga att förklara varför den ena specialoperationen blev lyckad och den andra misslyckad.⁴⁵

3.2 Teoriprovande tvåfallstudie

Flerfallstudier nyttjas normalt när en teori ska testas, vilket skapar en större robusthet i undersökningen och fungerar väl när fallet har fått två olika resultat för att undersöka utfallet av en teori.⁴⁶ En enfallstudie kan ge en större förklaringskraft varför utfallet blev exempelvis framgångsrikt genom att testa flera teorier i samma fall, samt att den sätter empirin i centrum.⁴⁷ I denna undersökning ska McRavens principer stå i centrum och provas på i två fall. Vidare är det givande att genomföra tvåfallstudier istället för enfallstudie. För att vetenskapliggöra två specialoperationer som har haft påverkan på strategisk nivå och för att möta de behov som har nämnts i problemformuleringen.

⁴³ Esaiasson, Peter & Gilljam, Mikael & Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5. Uppl. Stockholm: Wolters Kluwer, 2017, s. 41.

⁴⁴ Ibid, s. 55–56.

⁴⁵ Ibid, s. 104.

⁴⁶ Jensen, Tommy & Sandström, Johan. *Fallstudier*. Lund: Studentlitteratur, 2016, s. 51–52.

⁴⁷ Ibid, s. 51–52.

Nackdelen med tvåfallstudier där utfallet skiljer sig åt är att analysen kan vara svårare att utläsa, varför specialoperationerna skiljer sig åt. Dock ska denna undersökning ge förklaringskraft åt McRavens principer, kritiken som ställdes mot honom är att det behövdes undersökningar av hans principer på fall som ansetts misslyckade. Därför är motiveringen att denna undersökning utfallen ska skilja sig åt.

3.3 Val av fall

Det första fallet som kommer analyseras är Operation Neptune's Spear. Inom specialoperationens planeringsprocess medverkade McRaven själv.⁴⁸ Specialoperationen är ansedd till en av de mest framstående i modern tid. Efter specialoperationen börja flertal stater förespråka användandet av specialförband genom att påstå att de är mer praktiskt än reguljära förband.⁴⁹

Det andra fallet som kommer analyseras är Operation Gothic Serpent, vilket har ansetts som en misslyckad specialoperation. Efterspelet av denna specialoperation var synnerligen negativ. Det ledde till att USA:s trupper lämnade Somalia och mynnade ut med stora konsekvenser i USA högsta politiska ledning under flera års tid.⁵⁰

3.4 Kvalitativ textanalys

I delkapitlet teoridiskussion skrevs att McRavens metod är erkänd och är överförbar till andra undersökningar; han själv nyttjar kvalitativ textanalys där han tolkar texter och därigenom hittar indikatorer till hans principer.⁵¹ Således är motiveringen till att denna undersökning ska använda sig av samma metod som McRaven genomförde, för att möta de kraven för att testa hans teori och öka validiteten på denna undersökning. Om en annan metod används kommer denna undersökning bli oproduktiv mot hans egna metod och därav skulle validiteten sänkas.

För en teoriprovande tvåfallstudie behövs en djupgående analys där texter bearbetas och tolkas. Kvalitativ textanalys har oftast en låg generaliserbarhet, däremot kan vissa slutsatser ha en överförbarhet till andra fall. En förtjänst med kvalitativ textanalys i denna undersökning är att analysen av specialoperationer bygger på en *mest olika-design*, vilken kan bidra till att förklara

⁴⁸ Panzeri, Peter F. *Killing Bin Laden-Operation Neptune Spear 2011*. New York: Osprey Publishing Ltd., 2014, s. 34.

⁴⁹ Hasian, Marouf Jr. American Exceptionalism and the bin Laden Raid. *Third World Quarterly*. Vol. 33, no. 10, 2012, s. 1803–1804.

⁵⁰ Ecklund, Marshall V. Task Force Ranger Vs. Urban Somali Guerrillas in Mogadishu: An Analysis of Guerrilla and Counterguerrilla Tactics and Techniques used during Operation GOTHIC SERPENT, *Small Wars & Insurgencies*. Vol. 15, no. 3, 2011, s. 47.

⁵¹ McRaven. *Spec Ops- Case studies in special operations warfare: Theory and practice*, s. 23-24.

orsakssambandet mellan de valda fallen.⁵² Genom en djupgående analys med fokus på McRavens principer i de valda fallen kan det antingen stärka eller falsifiera principerna. McRavens metod är redan erkänd sedan tidigare för att ha en god överförbarhet till andra undersökningar, vilket stärker motivet ytterligare att fortsätta använda hans metod. Utmaningar som ställs med kvalitativ textanalys är tolkning av texterna, det finns en risk att de feltolkas eller missförstås. Därför kommer denna undersökning att använda flera källor i valda fallen, för att skapa en gemensam tolkning av texterna. Genom att ha en tydlig transparens i undersökningen och förklara bakomliggande processen i tolkningen kan hög reliabilitet uppnås.⁵³

3.5 Material och källkritik

Det empiriska källmaterialet som använts i undersökningen har bestått av publicerade böcker eller peer- reviewed artiklar som tolkats och analyserats. Totalt är det tio källor som kommer att användas för de två utvalda fallen. Innan analysen påbörjats har en källkritisk granskning av materialet som använts genomförts. Det finns ett antal källkritiska principer som helst bör uppnås eller tas hänsyn till avseende hur de kan påverka resultatet. Dessa principer är *äkthet*, *tidssamband*, *oberoende* och *tendensfrihet*.⁵⁴

Principen *äkthet* syftar till att källan är vad den utger sig för att vara och inte en är en förfalskning.⁵⁵ För båda fallen har alla källor som har använts i denna uppsats varit antingen publicerade böcker eller peer- reviewed artiklar, detta för att säkerställa principen *äkthet*.

Principen *tidsamband* syftar till att en källa är trovärdigare desto mer samtiden är mellan händelsen och dokumentation.⁵⁶ För denna undersökning har bedömningen gjorts att tidsspannet från specialoperationerna och dess dokumentation som använts i denna undersökning är relativt kort.

Principen *oberoende* syftar till att källan ska kunna stå för sig själv, exempelvis ska den inte ha blivit påverkad av falska minnen.⁵⁷ Båda fallen har varsin primärkälla, för Operation Neptune's Spear kommer primärkällan *No Easy Day* att användas. Där författaren Mark Owens är en av

⁵² Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Wängnerud. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, s. 74–75.

⁵³ *Ibid*, s. 212–213.

⁵⁴ Thurén, Torsten. *Källkritik*. 3. Uppl. Stockholm: Liber AB, 2005, s. 7–8.

⁵⁵ *Ibid*, s. 17.

⁵⁶ *Ibid*, s. 31.

⁵⁷ *Ibid*, s. 34.

operatörerna som deltog i specialoperationen.⁵⁸ Svagheten som har identifieras är att Owen är den enda vittnen i nuläge som var på plats i Abbottabad från specialoperationen. Vilket gör att principen avseende *oberoende* kan påverkas negativt. Detta kommer tas i beaktande under analysen, men hans information är väsentlig för att denna undersökning ska bli fruktbart. För Operation Gothic Serpent kommer primärkälla *Black Hawk Down* att användas, källan bygger på memoarer från operatörer som deltog.⁵⁹ Avseenden memoarerna från Operation Gothic Serpent är att det finns många vittnen som kan bekräfta samma historiska händelse oberoende av varandra. Därför anses det att principen *oberoende* har reducerat avseendevärt.

Principen *tendensfrihet* syftar till att källan inte ger en falsk bild av verkligheten för att gagna egenintressen.⁶⁰ Eftersom båda fallen främst utgörs av sekundärkällor och två primärkällor så behöver principen *tendensfrihet* tas i beaktande. Eftersom källorna är ofta sekretessbelagda kan förvrängningar av dokumentationen ha gjorts innan det har kommit ut till allmänheten. För att kunna hantera den svagheten som har identifieras kommer flera källor att användas. Detta syftar till att de ska komplettera varandra och öka trovärdigheten i undersökningen.

3.6 Forskningsetiska överväganden

När en undersökning ska genomföras bör ett forskningsetiskt övervägande utföras och reflekteras över under arbetets gång. De grundprinciperna som ska efterföljas är; *informations-, samtyckes-, konfidentialitets -och nyttjandekraven*.⁶¹ Syfte med principerna är att skydda individens identitet och andra kränkande särbehandlingar. I denna undersökning kommer jag inte att ha någon kontakt med individerna som har genomfört specialoperationerna eller andra aktörer som jag har använt i min undersökning.⁶² Vidare är hederlighet en viktig faktor, det kommer uppnås med transparens under hela forskningsprocessen genom att jag argumenterar för resultatet och att inte utelämnar information som kan påverka detta. Genom att vara kritisk till den insamlade materialet jag har fått under hela undersökningen och inte förvränga eller manipulera resultatet. Därför anser jag att denna undersökning kommer att uppnå de forskningsetiska principerna.

⁵⁸ Owen, Mark. *No Easy Day*. London: Penguin Group, 2012.

⁵⁹ Bowen, Mark. *BLACK HAWK DOWN*. London: Transworld Publishers, 1999, s. 505-506.

⁶⁰ Thurén. *Källkritik*, s. 63.

⁶¹ Johannessen, Asbjørn & Tufte, Per Arne. *Introduktion till Samhällsvetenskaplig Metod*. Malmö: Liber, 2002, s. 61–63.

⁶² *Ibid*, s. 61–63.

3.7 Operationalisering

I och med att McRavens principer kommer att användas, kommer även hans indikatorer att nyttjas för att undersöka utfallen i det empiriska materialet. Genom att använda hans teoretiska definitioner utan att frångå någon av indikatorerna eller att omtolka något av begreppen, kommer denna undersökning att uppnå en god begreppsvaliditet.⁶³

Analysen kommer gå till på följande vis: Ett analyschema kommer att skapas. Detta för att systematisk kunna gå igenom de två valda fallen. Fallen kommer att bearbetas och tolkas efter analyschemat detta är för att skapa en god reliabilitet i undersökningen.⁶⁴ För att sedan kunna svara på forskningsfrågan:

- *Hur kan McRavens principer förklara utfallet av specialoperationen Operation Neptune's Spear och Operation Gothic Serpent?*

3.7.1 Operationalisering McRavens principer

Planering

Det första skedet för en specialoperation är planering. McRavens princip för planering är **enkelhet**, som måste genomsyra planeringsprocessen. För att uppnå **enkelhet** behövs *begränsat antal mål, goda underrättelser och innovation*. Indikatorer som ska närvara i undersökningen under analysen:

- *Fanns det tre eller färre mål under genomförandet?*
- *Fanns det tillgång till bra underrättelse vid planeringen?*
- *Användes ny taktik eller teknisk utrustning som bidrog till hastighet eller överraskningen?*

Förövning

Det andra skedet för en specialoperation är förövning. McRavens principer är **säkerhet** och **repetition**, som ska förstås under förövningen. För att uppnå principen **säkerhet** behövs *tiden och metoden hålls under sekretess*. För att uppnå principen **repetition** behövs *förövning*. Indikatorer som ska närvara i undersökningen under analysen:

- *Har tidpunkt och metod undanhållits från motståndaren?*
- *Förövades planen innan genomförande?*

⁶³ Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Wängnerud. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*, s. 58–61.

⁶⁴ Ibid, s. 64.

Genomförande

Det tredje skedet för en specialoperation är genomförande. McRavens principer är **överraskning**, **hastighet** och **syfte**; dessa principer ska genomsyras under hela genomförande skede. För att uppnå **överraskning** behövs *rätt tidpunkt, vilseledning och kunskap om motståndarens sårbarheter*. För att uppnå **hastighet** behövs *tiden för genomförande och anpassad utrustning*. För att uppnå **syfte** behövs *tydliga mål och personligt engagemang*. Indikatorer som ska närvara i undersökningen under analysen:

- *Attackerades motståndaren när de var som minst beredda?*
- *Genomfördes vilseledande åtgärder?*
- *Identifierades och utnyttjade motståndarens sårbarheter?*

- *Genomfördes specialoperationen på mindre än 30 minuter?*
- *Var utrustningen anpassad till uppgiften?*

- *Var det tydligt vad som skulle uppnå och varför det skulle uppnås?*
- *Tyckte operatörerna att uppgiften var viktig?*

3.7.2 Analysschemat

Efter sammanställningen ser analyschemat ut på följande vis:

Skeden	Princip	Variabel	Indikatorer	Närvaro, Ja/Nej
Planering	Enkelhet	Begränsat antal mål	Fanns det tre eller färre mål under genomförandet?	
		Goda underrättelser	Fanns det tillgång till bra underrättelse vid planeringen?	
		Innovation	Användes ny taktik eller teknisk utrustning som bidrog till hastighet eller överraskningen?	
Förövning	Säkerhet	Tiden och metoden hålls under sekretess	Har tidpunkt och metod undanhållits från motståndaren?	
	Repetition	Förövning	Förövades planen innan genomförande?	
Genomförande	Överraskning	Rätt tidpunkt	Attackerades motståndaren när de var som minst beredda?	
		Vilseledning	Genomfördes vilseledande åtgärder?	
		Motståndarens sårbarheter	Identifierades och utnyttjade motståndarens sårbarheter?	
	Hastighet	Tiden för genomförande	Genomfördes specialoperationen på mindre än 30 minuter?	
		Anpassad utrustning	Var utrustningen anpassad till uppgiften?	
	Syfte	Tydliga mål	Var det tydligt vad som skulle uppnå och varför det skulle uppnås?	
		Personligt engagemang	Tyckte operatörerna att uppgiften var viktig?	

Tabell 1: Analysschemat

4. Analys

4.1 Bakgrund av Operation Neptune´s Spear

Den 11 september 2001 inträffade terroristattacken mot World Trade Center, och efter attacken tog Al-Qaida med Osama bin Ladin i spetsen på sig ansvaret över dådet. Detta ledde till massiv eftersökning av honom. USA:s dåvarande president George. W Bush underströk att lokaliseringen av bin Ladin var en av USA:s mest prioriterade uppgifter.⁶⁵ Efter tio års av sökande hittade den amerikanska underrättelsetjänsten vad de misstänkte var bin Ladins hem, Navy SEAL kopplades därefter in och fick uppgiften att genomföra anfallet mot honom.

4.2 Analys av Operation Neptune´s Spear

Enkelhet

Begränsat antal mål

Navy SEAL fick två uppgifter; den första uppgiften var att tillfångata eller eliminera bin Ladin för att sedan medföra kroppen för identifiering.⁶⁶ Det andra uppgiften var att extrahera så mycket data och dokument som möjligt från bin Ladins hem.⁶⁷

McRaven förespråkade att antalet mål för en uppgift skulle vara färre än tre, vilket det var i Operation Neptune´s Spear, därför anses indikatorn att närvara.

Goda underrättelser

Efter den 11 september 2001 påbörjades den mest avancerande underrättelseverksamheten mot ett mål i modern tid, och sökandet pågick i över tio år.⁶⁸ Det förelåg misstankar om att bin Ladin befann sig i Pakistan i anslutning till staden Abbottabad, isolerad från samhället vid en byggnad. Efter att CIA skickade en drönare dit, kunde de bedömda att det var bin Ladins hem.⁶⁹ Detaljkunskapen kring hur huset såg ut var väldigt goda, och Navy SEAL:s fick ett modellhus så de kunde planera attacken. Modellhuset var så detaljrikt att det exempelvis visade var dörrarna, fönster och taggtråden fanns.⁷⁰

⁶⁵ Panzeri. *Killing Bin Laden-Operation Neptune Spear 2011*, s. 17.

⁶⁶ Hasian. *American Exceptionalism and the bin Laden Raid*, s. 1803.

⁶⁷ Panzeri. *Killing Bin Laden-Operation Neptune Spear 2011*, s. 35.

⁶⁸ Wallace, David A. *Operation Neptune´s Spear: The Lawful Killing of Osama bin Laden*. *Israel Law Review* Vol. 45, no. 2, 2012, s. 368.

⁶⁹ Seth, Jones G. *Hunting in the shadows: the pursuit of Al Qa´ida since 9/11*. New York: Norton & Company, 2012, s 419–424.

⁷⁰ Owen. *No Easy Day*, s. 160.

Navy SEAL hade således goda underrättelser för att kunna planera specialoperationen, med modellbyggnaden och all annan underrättelse som fanns att tillgå från drönaren. McRaven menar att goda underrättelser behövs för att reducera de okända friktioner och för att skapa en enkel plan. Med det som bakgrund kommer indikatorn att anses vara närvarande.

Innovation

Eftersom attacken mot bin Laden skulle ske över den pakistanska gränsen, medförde specialoperationen diplomatiska problem. Operationssekretessen var helt central, desto fler källor som visste att specialoperationen skulle äga rum, desto större var sannolikheten att planen skulle kunna avslöjas. Attacken var således tvungen att ske utan den pakistanska regeringens vetskap.⁷¹ Därav skulle Navy SEAL flygas in dolt från Afghanistan, vilket innebar att de skulle använda sig av två modifierade MH-X-helikoptrar. Dessa var speciellt signaturanpassade för att inte synas på radar och motorbladet var speciellt anpassad för att dämpa ljudnivån. Vid inflygningen över den pakistanska gränsen skulle helikoptrarna flyga lågt för att reducera risken att upptäckas på radar ytterligare.⁷²

McRaven menar att teknologin eller taktiken ska vara ny när en specialoperation ska genomföras, vilket kan bidra till hastighet och överraskning. Givet användandet av de signaturanpassade helikoptrarna, kan även indikatorn för innovation anses att vara närvarande.

Säkerhet

Tiden och metoden hålls under sekretess

Som har nämnts tidigare var operationssekretessen viktigast inför denna attack, och det var cirka 100 individer som visste att attacken skulle bli av. Och ännu färre som visste när den skulle iscensättas.⁷³ Navy SEAL som skulle genomföra visste att det skulle bli av men inte när, och de fick i uppgift att planera för alla tänkbara situationer som kunde uppstå under genomförandet. Vidare var det enbart Navy SEAL som hade kännedom om metoden för hur specialoperationen skulle genomföras.⁷⁴

⁷¹ Wallace. *Operation Neptune's Spear: The Lawful Killing of Osama bin Laden*, s. 368–369.

⁷² Bergen, Peter. *Manhunt: from 9/11 to Abbottabad – the ten-year search for Osama bin Laden*. London: The Bodley Head, 2012, s. 215.

⁷³ Panzeri. *Killing Bin Laden-Operation Neptune Spear 2011*, s. 37–38.

⁷⁴ Owen. *No Easy Day*, s. 166–170.

Genom strikt operationssekretess kunde metoden och tidsramen för specialoperationen hållas hemlig för bin Ladin och hans anhängare, samt regeringen i Pakistan. McRaven förespråkar operationssekretess i principen säkerhet, därav kan denna indikatorn anses vara närvarande.

Repetition

Förövning

Förövningen påbörjades ungefär en månad innan Operation Neptune's Spear skulle verkställas. Navy SEAL visste vid denna tidpunkt fortfarande inte när specialoperationen skulle äga rum, utan ställdes inför uppgiften att föröva. Navy SEAL förövade utifrån modellhuset som har nämnts tidigare, och tränade mer specifikt inför olika scenarion som kunde komma att uppstå när attacken iscensattes.⁷⁵

McRaven förespråkar att förövning bör ha skett innan specialförbandet ska påbörja specialoperationen. Detta i syfte att reducera friktioner och försäkra sig om att den enskilde förstår syftet med uppdraget utifrån en större kontext. Eftersom Navy SEAL hade en månad på sig att föröva innan specialoperationen skulle genomföras, kan indikatorn anses vara närvarande.

Överraskning

Rätt tidpunkt

Den 1 maj klockan 23:00 (afghansk tid) lyfte helikoptrarna som skulle leda Navy SEAL till bin Ladins tillhåll. En halvtimme tidigare hade de mottagit en sista underrättelse om att huset var nedsläckt och att de troligtvis låg och sov.⁷⁶ Strax efter midnatt flög Navy SEAL över den pakistanska gränsen. Klockan 00:30 nådde de målet.⁷⁷ Uppgiften förblev densamma trots att en av de två helikoptrarna kraschlandade strax efter att de var framme vid målet. Piloten kraschlandade utan att Navy SEAL operatörerna som satt i den andra helikopter hade uppfattat det. Förens det hade samverkat muntligt med de som hade varit med i kraschlandningen.⁷⁸ Navy SEAL stötte inte på något motstånd av bin Ladins anhängare när de befann sig utanför bostaden.

⁷⁵ Owen. *No Easy Day*, s. 173–175.

⁷⁶ Bergen. *Manhunt: from 9/11 to Abbottabad – the ten-year search for Osama bin Laden*, s. 215.

⁷⁷ Panzeri. *Killing Bin Laden-Operation Neptune Spear 2011*, s. 45–46.

⁷⁸ Owen. *No Easy Day*, s. 228.

Samma sak gällde lokalbefolkningen, de flesta som var vakna vid denna tidpunkt trodde det var en militärövning eftersom den pakistanska militärhögskolan låg i närheten.⁷⁹

McRaven belyser att attacken måste ske vid rätt tidpunkt, eftersom ingen av lokalbefolkningen reagerade på när helikoptern kraschlandade och Navy SEAL inte stötte på motstånd när attacken påbörjade. Därför anses det som att denna specialoperation har skett vid rätt tidpunkt och därav är indikatorn närvarande.

Vilseledning

Navy SEAL påbörjade anfallet med att ta och säkra gästrummet, där utlöstes första stridskontakten med bin Ladins kurirer och han blev eliminerad.⁸⁰ Vid denna tidpunkt skulle bin Ladins anhängare troligen ha vaknat och påbörjat försvarsförberedelser. Navy SEAL:s åtgärd för att inneha övertag utgick från att de framryckte dolt i mörkret. När de misstänkte att bin Ladin eller hans anhängare befann sig i rummet bredvid, ropade Navy SEAL till dem vid namn, vilket fungerade då de misstänka personerna trädde fram och de kunde således eliminera de beväpnade misstänkta.⁸¹

Vilseledningen är en faktor som måste närvara för att överraskning ska uppnås. När specialförbandet framryckte i det dolda, och lockade fram bin Ladin och hans anhängare genom att ropa deras namn, kan agerandet tolkas som vilseledande åtgärder. Detta agerande möjliggjorde att Navy SEAL kunde eliminera beväpnade motståndare, vilket var ett viktigt skede i specialoperationen. Detta ledde till att bin Ladin och hans anhängare blev överrumplade och aldrig riktig kunde organisera sitt försvar, vilket medför att indikatorn kan anses vara närvarande.

Motståndarens sårbarheter

En av de potentiella sårbarheter som identifierades av Navy SEAL var att den pakistanska militärhögskolan låg i nära anslutning till operationsområdet. Detta resulterade i att de beslöt sig för att transportera sig med helikopter och landa invid bin Ladins hem, då ljudet från helikoptrar tillhörde normalbilden för bin Ladin och hans anhängare.⁸² Eftersom det fanns få boende i anslutning till byggnaden minskade risken för att det skulle finnas en vakt över natten.

⁷⁹ Seth. *Hunting in the shadows: the pursuit of Al Qa'ida since 9/11*, s. 425–426.

⁸⁰ Owen. *No Easy Day*, s. 226–227.

⁸¹ Ibid, s. 230–232, 234–235.

⁸² Ibid, s. 173.

Av denna anledning skulle anfallet ske nattetid, då det var minst troligt att det fanns någon som var vaken.⁸³ Detta bidrog till att överraskningsmomentet kunde bli framgångsrikt.

Genom att veta hur normalbilden såg ut för bin Ladin och hans anhängare, kunde Navy SEAL flyga in med helikoptrarna invid byggnaden. McRaven förespråkar att specialförband ska identifiera motståndarens sårbarheter, vilket de tydligt gjorde i detta fall. Därför anses även denna indikator att vara närvarande.

Hastighet

Tiden för genomförande

Tiden för hela genomförandet; från att Navy SEAL lyfte de två helikoptrarna från Afghanistan tills dess att de hade eliminerat bin Ladin och flugit tillbaka tog det dem 3 timmar och 40 minuter.⁸⁴ Tiden för när anfallet påbörjade när Navy SEAL var på marken invid byggnaden, tills bin Ladin var eliminerad och Navy SEAL tillbakatryckte till en av helikopter tog det för dem 38 minuter.⁸⁵

McRaven menar att tiden för en specialoperation inte ska vara längre än 30 minuter. Hur det än vrids på Operation Neptune's Spear, att anfallet påbörjade exempelvis när det landade, kommer denna specialoperation vara längre än 30 minuter. Därför frånvarar indikatorn denna specialoperation.

Anpassad utrustning

Som tidigare nämnts var helikoptern speciellt anpassad för denna typ av uppgift, vilket medgav godtagbart resultat genom att det inte blev upptäckt av radarn från Pakistan.⁸⁶ Vidare hade det Navy SEAL som skulle genomföra uppdragen blivit handplockade för deras expertis för denna typ av uppgift.⁸⁷

McRaven menar att utrustningen måste vara speciellt anpassade för uppgiftlösandet, vilket kan anses att det var för Operation Neptune's Spear. Därför anses indikatorn att vara närvarande för denna specialoperation.

⁸³ Owen. *No Easy Day*, s. 166-167.

⁸⁴ Panzeri F. *Killing bin Laden-Operation Neptune Spear 2011*, s. 69.

⁸⁵ Ibid, s. 56.

⁸⁶ Hasian. *American Exceptionalism and the bin Laden Raid*, s. 1804.

⁸⁷ Seth. *Hunting in the shadows: the pursuit of Al Qaeda since 9/11*, s. 220–221.

Syfte

Tydliga mål

Eftersom det var Navy SEAL-personalen som skulle genomföra specialoperationen stod de själva för den mesta av planeringen, vilket gav den enskilde en tydlig bild av vad som skulle göras och hur de skulle lösa uppgiften. Det inkom förslag på hur uppgiften skulle lösas även från högre makthavare, men nekades av Navy SEAL. Eftersom förtroendet för Navy SEAL var mycket stort fick de genomslag avseende sin egna planering för genomförandet.⁸⁸

McRaven menar att tydliga mål behövs för att den enskilde operatören ska förstå syftet med specialoperationen. Eftersom att Navy SEAL var de som planerade hur uppgiften skulle lösas, blev det enklare för den enskilde att förstå uppgiftens helhet och vilka mål den syftade till att uppnå. Genom detta anses indikatorn vara närvarande.

Personligt engagemang

Det fanns ett enormt engagemang hos personalen som fick uppgiften i Navy SEAL, och många hade ansökt om att gå med i specialförbandet just för att jaga bin Laden.⁸⁹ Alla som deltog inom Operation Neptune's Spear kan förutsättas ha haft ett personligt engagemang med anledning av terrorattacken mot USA den 11 september 2001.⁹⁰

Denna indikatorn uppfylls eftersom det fanns ett stort engagemang bland operatörerna i Navy SEAL, vilket är något som McRaven efterfrågar inom ramen för specialoperationer.

⁸⁸ Owen. *No Easy Day*, s.191–192.

⁸⁹ Ibid, s. 157–158.

⁹⁰ Hasian. *American Exceptionalism and the bin Laden Raid*, s. 1803–1804.

4.2.1 Resultat - McRavens principer på Operation Neptune's Spear

McRaven teori		
Principer	Variabel	Närvaro
Enkelhet	Begränsat antal mål	Ja
	Goda underrättelser	Ja
	Innovation	Ja
Säkerhet	Tiden och metoden hålls under sekretess	Ja
Repetition	Förövning	Ja
Övrig	Rätt tidpunkt	Ja
	Vilseledning	Ja
	Motståndarens sårbarheter	Ja
Hastighet	Tiden för genomförande	Nej
	Anpassad utrustning	Ja
Syfte	Tydliga mål	Ja
	Personligt engagemang	Ja

Tabell 2: Sammanfattning analys av Operation Neptune's Spear

Resultatet visar utifrån McRavens principer att samtliga principer närvarande förutom hastighet som bara delvis uppfylldes, då tiden för genomförandet uppgick till mer än 30 minuter. Principen enkelhet återfinns eftersom Navy SEAL hade ett begränsat antal mål, väldigt goda underrättelser och var innovativa med sina signaturanpassade helikoptrar. Vidare var principen säkerhet närvarande genom att tiden och metoden för specialoperationen hölls under sekretess. Ett mycket tydligt exempel på principuppfyllnad var repetition, detta då Navy SEAL hade cirka en månad på sig att föröva. Principen överraskning kunde uppfyllas genom att Navy SEAL kunde anfälla vid rätt tidpunkt, visste motståndarens sårbarheter och kunde genomföra vilseledande åtgärder på plats vilket skapade en synergieffekt. Principen hastighet kunde bara delvis uppnås, vilket nämnts tidigare. Utrustningen var anpassad för specialoperationen, men den tog längre än 30 minuter. Principen Syfte uppfylldes eftersom det fanns tydliga mål för Navy SEAL och ett personligt engagemang.

Med detta som bakgrund blir slutsatsen att Navy SEAL uppnådde *relativ överlägsenhet* redan när de två helikoptrarna var vid anfällsmålet. En faktor som sedan kunde bibehållas när de nådde till *sårbarhetspunkten*, och att bin Ladins anhängare då aldrig kunde iscensätta ett motanfall.

4.3 Bakgrund av Operation Gothic Serpent

FN (Förenta nationerna) beslutade 1993 att bistå med fredsbevarande trupper till Somalia, vars uppgift var att dämpa konflikten. Dock hamnade trupperna som skickades dit nästintill direkt i konfrontation med somaliska insurgenter, och flera FN-soldater stupade i striderna.⁹¹ Detta ledde till att FN ändrade uppgiften från fredsbevarande till fredsframtvingande. De tog då hjälp av USA som skulle sätta in specialförband mot de somaliska insurgenternas ledning, med General Mohamad Aidid i spetsen.⁹² TFR (Task Force Ranger) hade fått i uppgift att tillfångata General Aidid och/eller tillfångata hans ställföreträdande.⁹³ Eftersökningarna av ledningen fick namnet Operation Gothic Serpent. Efter spaning på ledningen hittade TFR den 3 oktober 1993 två av General Aidids närmaste ställföreträdande.

4.4 Analys av Operation Gothic Serpent

Enkelhet

Begränsat antal mål

Den 3 oktober 1993 fick TFR underrättelse om att två av General Aidids närmaste ställföreträdande befann sig samma byggnad.⁹⁴ TFR misstänkte att de somaliska insurgenternas ledning troligtvis inte skulle befinna sig på samma plats under längre stund, och att uppgiften anses som löst om General Aidids ställföreträdare kunde tillfångatas.⁹⁵

McRavens indikator för begränsat antal mål för gällande att det bör vara tre eller färre mål under genomföranden av specialoperationer. När TFR fick i uppgift att tillfångata de två ställföreträdarna isolerades uppgiften till två mål, vilket medför att McRavens indikator är närvarande.

Goda underrättelser

För att hitta General Aidid krävdes det HUMINT (Human Intelligence), och dessa källor hittades bland lokalbefolkningen samt somaliska agenter som jobbade för TFR. TFR hade även egna spaningshelikoptrar som dagligen flög runt Mogadishu. Under en demonstration på söndagsmorgonen den 3 oktober observerade spaningshelikoptern en av General Aidids

⁹¹ Ecklund. Task Force Ranger Vs. Urban Somali Guerrillas in Mogadishu: An Analysis of Guerrilla and Counter guerrilla Tactics and Techniques used during Operation GOTHIC SERPENT, s. 50.

⁹² Ibid, s. 50.

⁹³ Ibid, s. 51.

⁹⁴ Chun, Clayton K.S. *Gothic Serpent Black Hawk Down Mogadishu 1993*. New York: Osprey Publishing, 2012, s. 31.

⁹⁵ Ibid, s. 51–52.

ställföreträdande, Omar Salad. Spaningshelikoptern följde efter Salads fordon tills den stannade vid Olympic Hotel. HUMINT-agenter skickades dit för att bekräfta att spaningshelikoptern hade sett rätt. Hotellet var sedan tidigare känt som en mötesplats för somaliska insurgenter. Senare under dagen, klockan 14:03, kunde HUMINT-agenterna och spaningshelikoptern bekräfta att det var General Aidids två närmaste ställföreträdande som befann sig vid hotellet.⁹⁶

Underrättelsen för denna specialoperation får anses ha varit god, det fanns två källor som kunde bekräfta att General Aidids två närmaste ställföreträdande fanns på plats. Det användes två olika insamlingsmetoder, spaningshelikoptern och HUMINT. McRavens indikator goda underrättelser kan därför konstateras ha uppfyllts i denna specialoperation.

Innovation

TFR skulle använda Black Hawks - helikoptrar i syftet att öka hastigheten och för möjliggöra överraskningsmomentet i specialoperationen. Svagheten med helikoptrarna var att de inte var bepansrade, vilket gjorde dem sårbara. Erfarenheten från tidigare specialoperationer var att somaliska insurgenter gärna sköt RPG mot helikoptrar.⁹⁷ För att reducera svagheterna helikoptrarna medförde, skulle TFR även ha konvojer. Om helikoptrarna inte skulle kunna komma fram, kunde konvojerna ta över uppgiften. Vidare bestod TFR av tre kompanier, varav ett kompani skulle bestå av en QRF (Quick-Reaction Force) och sedan ha två kompanier som reservstyrkor. QRF förväntades kunna påbörja uppgiftslösande inom 15–30 minuter efter order, beroende på omfattningen av uppgiften.⁹⁸ TFR hade en central ledning, vilken dirigerade rörelse mellan helikoptrarna och marktrupperna. Vidare kunde den centrala ledningen följa specialoperationen i realtid för att få en klarare bild av hur specialoperationen fortskred.⁹⁹ TFR använde samma taktik som under deras tidigare specialoperationer, eftersom de ofta hade ont om tid på sig för att förbereda.¹⁰⁰

Indikatorn för innovation innebar att taktiken skulle anses vara nydanande eller att den tekniska utrustningen var ny, vilket skulle bidra till hastighet eller överraskning. Den tekniska innovationen gjorde att TFR-ledningen kunde följa specialoperationen i realtid, vilket kortade ner ledningsvägen från högsta ledningen till den enskilde operatören. Detta bidrog till ökad hastighet i utförandemomentet. Det går att argumentera för att innovationen inte var tillräckligt

⁹⁶ Chun. *Gothic Serpent Black Hawk Down Mogadishu 1993*, s. 32–34

⁹⁷ Ibid, s. 31–32.

⁹⁸ Ibid, s. 34.

⁹⁹ Bowen. *BLACK HAWK DOWN*, s. 26.

¹⁰⁰ Gleis, Joshua L., *Withdrawing under fire: lessons learned from Islamist insurgencies*, Virginia: Potomac Books, Inc., 2011, s. 70–71.

omfattande för att kunna bidra till överraskning i specialoperationen. General Aidid var sedan tidigare medveten om TFR:s taktik vid genomförande av specialoperationer, eftersom de återanvände sin metod och taktik. Men konceptet som avser TFR:s användande av resurser och tekniken kan anses varit innovativt, därav kommer kriteriet ändå bedömas som närvarande.

Säkerhet

Tiden och metoden hålls under sekretess

De somaliska insurgenterna hade inte samma utbildning som TFR, dock hade de ofta ett stöd av lokalbefolkningen i Mogadishu. Detta bidrog till god underrättelse om när TFR skulle påbörja sitt uppgiftslösande, och de signalerade genom att bränna däck och skräp vilket gav stora svarta rökmoln.¹⁰¹ En av Black Hawk-piloterna ifrågasatte uppgiften när han såg röken dyka upp runt Mogadishu då de flög in för att genomföra specialoperationen den 3 oktober.¹⁰² Han fick till svar att det var normalbilden när helikoptrarna lyftes från basen för att lösa en uppgift.¹⁰³ Vidare använde sig TFR, som tidigare nämnts, av redan beprövad taktik som General Aidid noterat. Denna började således att anpassa sin egen taktik efter det. Klockan 15:23 fick TFR order om att ha högsta marschberedskap. Detta var mitt på ljusa dagen, vilket gav de somaliska insurgenterna en tidig indikation om när TFR lyfte och påbörjade sin uppgiftslösande. Tidigare hade TFR genomfört sina specialoperationer under mörkrets timmar.¹⁰⁴

McRaven belyser tydligt i sin princip säkerhet att motståndaren inte ska ha kännedom om tidpunkten och metoden som specialförbanden ska nyttja. I detta fall kände General Aidid till TFR:s metod och kunde anpassa sin taktik efter det. Eftersom det var ljus ute kunde också de somaliska insurgenterna få en tidig förvarning om när TFR skulle påbörja sin framryckning. Detta medför att tiden och metoden inte hölls under sekretess, och indikatorn kan därför anses vara frånvarande.

¹⁰¹ Chun. *Gothic Serpent Black Hawk Down Mogadishu 1993*, s. 37.

¹⁰² Bowen. *BLACK HAWK DOWN*, s. 27.

¹⁰³ Ibid, s. 27.

¹⁰⁴ Chun. *Gothic Serpent Black Hawk Down Mogadishu 1993*, s. 37–39.

Repetition

Förövning

TFR hade tre kompanier, där ett av dem var QRF som skulle sättas in om det uppkom ett behov av specialoperationer. Kompaniet hade mellan 15–30 minuter på sig att påbörja specialoperationen, från det att de fick uppgiften till att de skulle påbörja lösandet av den. Detta innebar att det inte fanns tid för förövning. Eftersom de hade samma taktik och uppgifterna ofta såg snarlika ut fanns det stående order inom grupperna i TFR.¹⁰⁵ När klockan var 15:32 användes kodordet ”Irene” vilket innebar att uppgiften skulle verkställas. Alla visste vad de skulle göra, och det behövdes bara en kompletterade order avseende detaljerna för uppgiften.¹⁰⁶

McRavens princip för repetition efterfrågar att planen ska förövas innan den verkställs. Då specialoperationerna utgjorde en form av rutinuppdrag, medgav det inte att TFR förövade inför varje ny uppgift, vilket efterfrågas av McRaven. Med anledning av det korta tidsspännet mellan att de fick uppgiften tills de skulle påbörja lösande av uppgiften fanns det ingen tid att föröva. Indikatorn kommer därför att anses som frånvarande under denna specialoperation.

Överraskning

Rätt tidpunkt

Efter att ordern verkställdes lyfte helikoptrarna klockan 15:32. När de somaliska insurgenterna såg helikoptern på avstånd visste de av tidigare erfarenheter hur TFR skulle genomföra sin specialoperation. De gjorde sig försvarsberedda genom att sätta soldater med RPG på taken där de misstänkte att helikoptern skulle landa.¹⁰⁷ Samtidigt som detta skedde började lokalbefolkningen tillsammans med somaliska insurgenter att blockera vägar och andra viktiga infrastruktururområden runt Mogadishu. Ett agerande som syftade till att försvåra för konvojernas framryckning.¹⁰⁸

Det är tydligt att specialoperationen inte ägde rum vid rätt tidpunkt. McRavens förespråkar att attacken på motståndaren ska ske när de är minst förberedda. Istället visste somaliska insurgenter när framryckningen påbörjades och de kände till TFR:s taktik. Därför hade

¹⁰⁵ Bowen. *BLACK HAWK DOWN*, s. 16.

¹⁰⁶ Chun. *Gothic Serpent Black Hawk Down Mogadishu 1993*, s. 42.

¹⁰⁷ Ecklund. Task Force Ranger Vs. Urban Somali Guerrillas in Mogadishu: An Analysis of Guerrilla and Counter guerrilla Tactics and Techniques used during Operation GOTHIC SERPENT, s. 59–60.

¹⁰⁸ Ibid, s. 60.

motståndaren goda förhållanden innan TFR kom. Med anledning av detta kan denna indikator anses vara frånvarande inom ramen för specialoperationen.

Vilseledning

Klockan 15:40 påbörjade den första helikopterstyrkan sin flygning över Olympic Hotel.¹⁰⁹ Eftersom detta sågs som ett rutinuppdrag genomfördes det inga direkta vilseledningsåtgärder. Vilket innebar att helikoptrarna skulle släppa av truppen runt byggnaden, så att de kunde säkra området utanför. Därefter skulle en helikopter släppa av trupper på taken och utanför byggnaden. Truppen på taken säkrade nedåt, medan truppen på marken gick nedifrån och säkrade uppåt. Runt klockan 16:00 när operatörerna hade tillfångatagit de två ställföreträdarna och andra medhjälpare anlände konvojerna för att plocka upp de tillfångatagna, och skulle därefter transportera dem till basen.¹¹⁰

Utifrån McRavens indikator efterfrågas vilseledande åtgärder, vilket inte genomfördes då TFR använde sig av samma metoder som de gjort tidigare. Därav närvarande inte vilseledningsaspekten i denna specialoperation.

Motståndarens sårbarheter

TFR hade teknisk överlägsenheten genom förmågan att kunna samordna helikoptrar, konvojer och genomföra specialoperationer dygnet runt. Ett av de stora misstagen som TFR gjorde, var att anfälla under dagsljus. De somaliska insurgenterna hade samma optiska förutsättningar som TFR, dessutom var många av dem påverkade av droger vilket gjorde att de var aggressiva på dagarna för att sedan vara utmattade på nätterna.¹¹¹

Bedömningen är att TFR inte använde sig av de somaliska insurgenternas sårbarheter när specialoperationen skulle genomföras. De hade teknologin för att genomföra specialoperationer under dygnets alla timmar, men använde sig inte av denna fördel. Eftersom anfallet skedde mitt på dagen kan McRavens indikator inte bedömas som närvarande, då man inte utnyttjade motståndarens svaghet under natten.

¹⁰⁹ Chun. *Gothic Serpent Black Hawk Down Mogadishu 1993*, s. 40.

¹¹⁰ Bowen. *BLACK HAWK DOWN*, s. 31–39.

¹¹¹ Gleis. *Withdrawing under fire: lessons learned from Islamist insurgencies*, s. 72.

Hastighet

Tiden för genomförande

Direkt när truppen landsattes uppstod friktioner. De somaliska insurgenterna sköt finkalibrig eld, samt RPG, och skador uppkom genast på TFR-styrkan.¹¹² Kort därefter ankom ett utrop på radio:

We got a Black Hawk going down! We got a Black Hawk going down!¹¹³

Klockan var 16:20 och specialoperationen hade pågått i 40 minuter. Som tidigare nämnts hade de två tillfångatagna ställföreträdarna suttit i konvojen som var på väg tillbaka till basen. När helikoptern kraschade avbröts deras tillbakaryckning, och uppgiften ändrades från tillfångatagande till räddningsaktion.¹¹⁴

McRaven förespråkar att specialoperation ska genomföras på under 30 minuter, dock fick TFR friktioner vilket medförde att de inte kunde uppfylla denna indikator. Friktionerna blev även så pass omfattande att TFR fick bryta sin huvuduppgift helt och byta fokus.

Anpassad utrustning

Som tidigare nämnts hade TFR tillgång till helikoptrar, konvojer och annan teknisk utrustning för denna specialoperation. Vidare anpassade operatörerna sin utrustning genom att endast ta med sig det nödvändiga som extra ammunition och extra granater, eftersom specialoperationen ägde rum på ljusa dagen. De lämnade kvar sina bildförstärkare, för att spara på vikten.¹¹⁵

McRaven efterfrågar att utrustningen ska vara anpassad för uppgiften. Eftersom uppgiften skulle lösas under de ljusa timmarna på dygnet går det att argumentera för att TFR agerade rätt när de lämnade kvar sina bildförstärkare och tog med sig extra ammunition istället. Därför anses indikatorn vara närvarande under denna specialoperation.

Syfte

Tydliga mål

TFR skulle tillfångata General Aidids två ställföreträdare vilket var tydligt klargjort innan uppgiften påbörjade, vidare kunde en lyckad insats leda till gynnsamma förhållande avseende

¹¹² Bowen. *BLACK HAWK DOWN*, s. 98–106.

¹¹³ Ibid, s. 123.

¹¹⁴ Chun. *Gothic Serpent Black Hawk Down Mogadishu 1993*, s. 41–49.

¹¹⁵ Bowen. *BLACK HAWK DOWN*, s. 19.

att få ut ledningen och isolera General Aidid.¹¹⁶ General Aidid skulle således få svårigheter med att kunna genomföra ett anfall mot FN-trupper tillsammans med de somaliska insurgenterna.¹¹⁷

Det fanns ett högre syfte med uppgiften som TFR var väl införstådda med, därav går tydliga mål för specialoperation att identifieras, och McRavens indikator kan anses ha uppfyllts.

Personligt engagemang

TFR hade tidigare försökt tillfångata General Aidid flera gånger utan att lyckas. Det fanns ett engagemang och en vilja att tillfångata central personal, för att TFR skulle börja få progression i deras uppgiftlösande. Därför välkomnades beskedet när de fick HUMIT om att General Aidids två ställföreträdare fanns i samma byggnad.¹¹⁸

Det är tydligt att det fanns ett personligt engagemang hos TFR när specialoperationen skulle genomföras. McRaven efterfrågar personligt engagemang bland operatörerna för att en specialoperation ska lyckas, vilket medför att denna indikator kan anses att vara närvarande.

¹¹⁶ Gleis. *Withdrawing under fire: lessons learned from Islamist insurgencies*, s 70.

¹¹⁷ Ecklund. *Task Force Ranger Vs. Urban Somali Guerrillas in Mogadishu: An Analysis of Guerrilla and Counterguerrilla Tactics and Techniques used during Operation GOTHIC SERPENT*, s. 51.

¹¹⁸ Chun. *Gothic Serpent Black Hawk Down Mogadishu 1993*, s. 31.

4.4.1 Resultat - McRavens principer på Operation Gothic Serpent

McRaven teori		
Principer	Variabel	Närvaro
Enkelhet	Begränsat antal mål	Ja
	Goda underrättelser	Ja
	Innovation	Ja
Säkerhet	Tiden och metoden hålls under sekretess	Nej
Repetition	Förövning	Nej
Övrig	Rätt tidpunkt	Nej
	Vilseledning	Nej
	Motståndarens sårbarheter	Nej
Hastighet	Tiden för genomförande	Nej
	Anpassad utrustning	Ja
Syfte	Tydliga mål	Ja
	Personligt engagemang	Ja

Tabell 3: Sammanfattning analys Operation Gothic Serpent

Resultatet visar utifrån McRavens teori att de principer som närvarade under Operation Gothic Serpent var enkelhet, syfte och delvis hastighet. Principen hastighet uppfylldes endast delvis, då tiden för genomförandet uppgick till 40 minuter innan det ändrade karaktär. Principer som konstaterats som frånvarade var säkerhet, repetition och överraskning. När General Aidid visste metoden och tidpunkten för anfallet kunde denne vidta motåtgärder. När principen säkerhet inte upprätthölls, föll också principen om överraskning. Vidare genomförde TFR anfallet vid fel tidpunkt, vilket innebar att de inte utnyttjade sårbarheten hos de somaliska insurgenterna, och därför kunde inte principerna bidra till en synergieffekt.

Med detta som bakgrund kunde *relativ överlägsenhet* aldrig uppnås när specialoperationen skulle genomföras, eftersom somaliska insurgenter anföll TFR redan i inledningsstadiet. *Sårbarhetspunkten* var redan så pass omfattande att TFR aldrig kunde ta initiativet för att sedan kunna uppnå *relativ överlägsenhet*.

5. Avslutning

5.1 Svar på forskningsfrågan

- *Hur kan McRavens principer förklara utfallet av specialoperationen Operation Neptune's Spear och Operation Gothic Serpent?*

Med utgångspunkt i McRavens ramverk kan en konstatera att nästan alla principer närvarade (med undantag för principen hastighet) på fallet Operation Neptune's Spear. Principerna som hade tydligast påverkan för utfallet var enkelhet, säkerhet och överraskning, vilket också kan förklara varför Navy SEAL:s kunde uppnå *relativ överlägsenhet* omgående när de två MH-X-helikoptrarna var framme vid anfallsmålet. Även operationssekretessen var god under planeringen, förberedelsen och genomförandet. För att bin Ladin och hans anhängare aldrig visste tiden eller metoden för anfallet. Vidare var det bara Navy SEAL:s som visste metoden för hur specialoperationen skulle genomföras. Och därför med anledning av den goda operationssekretessen, kunde även överraskningsmomentet genomföras på ett förtjänstfullt sätt. Navy SEAL:s var innovativa och nyttjade MH-X- helikoptrar som var väl anpassade för dold framryckning, vilket skapade en god synergi med de övriga principerna. Genom goda underrättelser kunde bin Ladins sårbarhet identifieras avseende normalbilden med helikoptrarna i området. Vilket medförde att de kunde planera att landa med helikoptrarna invid byggnaden. Vidare med anledning av goda underrättelser skapade det en synergieffekt med rätt tidpunkt och motståndarens sårbarheter. Därför uppnåddes *relativ överlägsenhet* redan när de landade vid operationsplatsen. Detta gick heller aldrig förlorat när Navy SEAL nådde till *sårbarhetspunkten*, då de genom vilseledning kunde omöjliggöra för bin Ladins anhängare att iscensätta ett motanfall och specialoperationen kunde därmed lyckas.

Under fallet Operation Gothic Serpent närvarade principerna enkelhet, syfte och delvis hastighet. Vad som hade en tydlig påverkan på utfallet av specialoperationen var frånvaron av principerna säkerhet, och delvis även överraskning. TFR genomförde sina specialoperationer på samma sätt varje gång och hade liknande mönster och rutiner, vilket hade noterats av General Aidid. Den 3 oktober, när anfallet skulle ske, var de somaliska insurgenterna medvetna om metoden och tiden för när TFR skulle påbörja sitt anfall. När operationssekretessen brast kunde TFR inte heller lyckas med överraskningsmomentet, vilket är centralt för en lyckad specialoperation. Motståndaren kunde istället ägna sig åt förberedelse för försvarsstrid och när TFR blev landsatta hamnade de omedelbart i *sårbarhetspunkten* och tog sig aldrig ur den. Som konstaterats hade de somaliska insurgenterna samma optiska förutsättningar som TFR, samt

använde droger vilket gjorde att de var utmattade på nätterna. Det var således inte rätt tidpunkt för anfallet, och TFR borde ha utnyttjat den sårbarhet hos motståndaren som identifierats. Tekniken och kunskapen fanns hos TFR för att kunna genomföra anfallet på nattetid. Med detta som bakgrund kunde *relativ överlägsenhet* aldrig uppnås när specialoperationen skulle genomföras. *Sårbarhetspunkten* hade allt för stor påverkan, vilket medförde att TFR aldrig kunde ta initiativet. Specialoperationen misslyckades och uppgiften bytte slutligen karaktär, från tillfångatagande av ställföreträdarna till att bli en räddningsaktion.

5.2 Diskussion

5.2.1 Resultat

Undersökningens syfte har varit att belysa McRavens teoris förklaringskraft utifrån utfallen av Operation Neptune's Spear och Operation Gothic Serpent. Resultatets slutsatser kommer att bidra till att antingen falsifiera eller förstärka teorin.

Principerna som skiljde fallen åt var säkerhet, repetition och överraskning. Vilket vidare kan förklara även skillnaden i utfallen för Operation Neptune's Spear och Operation Gothic Serpent med utgångspunkt i McRavens teori.

I fallet Operation Neptune's Spear var principen enkelhet särskilt utmärkande, det fanns goda underrättelser vilket medförde att planeringen var god, vilket förbättrade förutsättningarna för de övriga principerna avsevärt. I Operation Gothic Serpent var principen enkelhet närvarande men hade inte någon större påverkan på specialoperationen, vilket främst berodde på att det brast i principen säkerhet. Då General Aidid visste tiden och metoden för specialoperationen påverkades övriga principer avsevärt negativt. Principen överraskning var inte närvarande under specialoperation, vilket ledde till att *relativ överlägsenhet* aldrig uppnåddes. Detta står i kontrast med Operation Neptune's Spear där principen säkerhet var närvarande, och skapade en god synergisk effekt tillsammans med övriga principer, där det som främst påverkades var principen överraskning. Detta medförde att *relativ överlägsenhet* kunde uppnås direkt när anfallet påbörjades. Principen repetition var närvarande på Operation Neptune's Spear jämfört med Operation Gothic Serpent, ändå var det inte den principen som utmärkte sig mest på specialoperationen. Principen skapade gynnsammare utgångsläge för uppgiftens påbörjande, även om en bör ta i beaktande att specialförband är särskild utbildade för att kunna hantera okända friktioner. I båda fallen genomfördes specialoperationerna under ett längre tidsspann än 30 minuter, vilket gör att principen hastighet inte uppnåddes helt. Det går därför att rikta kritik mot indikatorns relevans, och eventuellt bör indikatorn omformuleras med hänsyn till

omfattningen av specialoperationen. Principen syfte närvarade i båda fallen, det är dock svårt att etablera dess påverkan på utfallen. Även här går det att ifrågasätta relevansen för indikatorn personligt engagemang, då specialförband består av särskilt uttagna operatörer och en högre grad av professionalism kan förväntas än inom reguljära förband.

Det går att identifiera ett orsakssamband utifrån McRavens principer avseende varför Operation Gothic Serpent misslyckades, och Operation Neptune's Spear lyckades. Det starkaste argumentet är att principen säkerhet skilde sig åt i fallen. Detta var det mest anmärkningsvärda; hur det tycks ha påverkat övriga principer avsevärt och följaktligen utfallen av specialoperationerna. Med detta som bakgrund är undersökningens slutsats att McRavens principer bör tillskrivas en starkare förklaringskraft.

För att återkoppla till problemformuleringen har resultatet av undersökningen gett ett kumulativt bidrag som Blocksome, Kiras och Marsh efterlyser; vetenskaplig granskning av specialoperationer. Vilket behövs då specialoperationer fortfarande befinner sig i ett tidigt stadium av utvecklingen. Det utgör också ett krigsvetenskapligt problem att det råder brist på teoretisk förankring i relation till undersökningar av specialoperationer. Genom att ha gjort en tvåfallstudie på specialoperationerna Operation Neptune's Spear och Operation Gothic Serpent, har denna undersökning mött det behov som finns av att vetenskapliggöra specialoperationer.

Tidigare forskning har visat att det endast finns ett fåtal teoretiker som ger sin syn på hur specialoperationer bör genomföras. Dessa teoretiker fokuserar som tidigare nämnt mer på överskådliga principer där vissa av dessa sträcker sig utanför specialoperationen. Samt att fokuset också ha varit att subjektivt belysa hur de vill att specialoperationer ska genomföras. Denna undersökning har bidragit till en ökad grad av teoretisk förankring, som fokuserar strikt på specialförbandet och specialoperationen. Min undersökning står därför i kontrast till Grays kriterier som sträcker sig utanför ramen för specialoperationer, och Weys principer som är överskådliga och inte går in i specifika detaljer. Med en starkare förklaringskraft i McRavens principer, kan forskningsområdet börja ägna sig mer åt att teoretisera specialoperationer och minska den subjektiva åskådningen som både King och Finlan ger uttryck för. Vidare bidrar denna undersökning delvis till Longs viktigaste fråga, som avser hur specialförband kan användas effektivt för att skapa en strategisk effekt. Erfarenheterna av undersökningen kan således bidra till en ökad förståelse för hur specialförband kan användas.

Den kritik som kan riktas mot resultatet är att operatörerna i Operation Neptune's Spear redan åtnjöt numerär överlägsenhet gentemot bin Ladins anhängare. Navy SEAL hade alltså inte

samma problematik som återfinns i Operation Gothic Serpent, där TFR var numerärt underlägsna mot de somaliska insurgenterna. Med det som bakgrund kan undersökningens resultat ha blivit annorlunda, förutsatt att båda fallen hade inbegripit specialoperationer där motståndaren varit numerärt överlägsen. Det hade gett en mer fruktbar förklaringskraft inom ramen för McRavens principer.

5.2.2 Teori

I efterhand går det att kritisera vissa principers indikatorer, de är diffusa och är otillräckligt definierade. Det tenderar därför att bli en tolkningsfråga om indikatorn är närvarande eller ej i empirin. Exempelvis indikatorn som efterfrågade om det fanns bra tillgång till underrättelse vid planeringen. För att kunna besvara detta bör en givetvis ha en mer utförlig definition av vad som faktiskt är god eller bristfällig underrättelse. Vidare kritik är att McRaven inte tar upp hur specialförband ska förhålla sig om inte deras huvuduppgift fungerar, utan denne påpekar hur de kan reducera friktioner.

5.2.3 Metod

Tvåfallstudier med *mest olika-design* får anses vara ett rimligt val för att besvara undersökningens forskningsfråga, och möta den kritik McRaven mottagit. Då undersökningen genomförts med samma metod som McRaven använde för sina egna undersökningar, gav det gynnsamma förutsättningar för att ge teorin en högre förklaringskraft. Detta är dock med anledningen av den goda systematisering som en kan tillskriva metoden. Hade däremot hans egen metod varit otillräcklig, skulle metoden kunnat leda till missvisande resultat och mer tveksamma slutsatser avseende teorins förklaringskraft.

Den kritik som kan riktas mot metoden är att tolkningsförfarandet, som alltid, är närvarande när en kvalitativ textanalys genomförs. Detta kan påverka resultatet eftersom det bygger på en subjektiv förståelse av empirin. Åtgärden som vidtogs berör således spårbarheten i texterna, och att analysen bygger på olika källor för att det ska råda mindre misstolkningar av texterna. Vidare är även analys-schemat som använder JA/NEJ som svarsalternativ problematiskt, då några av indikatorernas närvaro var svårare att bedöma än andra. Den problematiken hade kunnat undvikas om analys-schemat istället hade beskrivit i vilken utsträckning indikatorerna var närvarande, vilket också hade gett bredare svarsalternativ.

5.3 Förslag på vidare forskning

Det krigsvetenskapliga problemet är att det efterfrågas en tydligare teoretisk förankring, vilket behövs för att kunna vetenskapliggöra specialoperationer. Vidare forskning skulle kunna bedrivas genom att fortsätta applicera McRavens principer på specialoperationer, och ytterligare utöka det kumulativa bidraget. Vidare skulle McRavens principer också kunna testas på reguljära förband, för att undersöka om principerna närvarar och syfta till att bredda teorin utanför specialförbandet. Det hade också varit intressant att göra en teoriutvecklande undersökning utifrån McRavens principer, och genom detta bidra till uppkomsten av nya principer som klarar av att behandla alternativ plan inom ramen för specialoperationer.

5.4 Yrkesrelevans

Eftersom specialförband är högaktuellt även i den svenska Försvarsmakten är denna undersökning relevant för att öka förståelsen för hur en kan planera, förbereda och genomföra specialoperationer. Principerna som aktualiseras i undersökningen skulle kunna användas som en utvärderingsmall för att specialförband ska kunna bidra med att vetenskapliggöra de egna specialoperationerna. Genom McRavens teori kan svenska doktriner skapa en tydlig teoretisk förankring och använda principerna som ingående modell för officerare att använda när de insatsplanerar. Utifrån min yrkesbakgrund inom säkerhetsförband är denna undersökning betydelsefull för att erhålla en ökad förståelse på hur specialförband verkar, då säkerhetsförbands främsta motståndare ofta består av specialförband.

Utifrån denna undersöknings storlek och omfattning är den inte enskilt något som bör förväntas kunna lämna några större avtryck på utvecklingen inom professionen. Som ett kumulativt bidrag kan däremot undersökningen tänkas bidra till ett nytt paradigm avseende hur specialförband ska planera, förbereda och genomföra specialoperationer.

6. Litteratur och referensförteckning

Litteratur

Bergen, Peter. *Manhunt: from 9/11 to Abbottabad – the ten-year search for Osama bin Laden*. London: The Bodley Head, 2012.

Bowen, Mark. *BLACK HAWK DOWN*. London: Transworld Publishers, 1999.

Chun, Clayton K.S. *Gothic Serpent Black Hawk Down Mogadishu 1993*. New York: Osprey Publishing, 2012.

Esaiasson, Peter & Gilljam, Mikael & Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5. Uppl. Stockholm: Wolters Kluwer, 2017.

Försvarsmakten, *Operativ Doktrin 2014*. Stockholm: Högkvarteret, 2014.

Gleis, Joshua L. *Withdrawing under fire: lessons learned from Islamist insurgencies*. Virginia: Potomac Books, Inc., 2011.

Jensen, Tommy & Sandström, Johan. *Fallstudier*. Lund: Studentlitteratur, 2016.

Johannessen, Asbjørn & Tufte, Per Arne. *Introduktion till Samhällsvetenskaplig Metod*. Malmö: Liber, 2002.

Kiras, James. D. *Special Operations and Strategy: From World War II to the War on Terrorism*. Abingdon: Routledge, 2006.

McRaven, William H. *Spec Ops- Case studies in special operations warfare: Theory and practice*. New York: Presidio press, 1996.

Owen, Mark. *No Easy Day*. London: Penguin Group, 2012.

Panzeri, Peter F. *Killing bin Laden-Operation Neptune Spear 2011*. New York: Osprey Publishing Ltd., 2014.

Seth, Jones G. *Hunting in the shadows: the pursuit of Al Qa'ida since 9/11*. New York: Norton & Company, 2012.

Thurén, Torsten. *Källkritik*. 3. Uppl. Stockholm: Liber AB, 2005.

Artiklar

Blocksome, Patricia & Kiras, James & March, Christopher. Special Operations Research: Out of the Shadows. *Special Operations Journal*. Vol. 1, no. 1, 2015: 1–6.

Ecklund, Marshall V. Task Force Ranger Vs. Urban Somali Guerrillas in Mogadishu: An Analysis of Guerrilla and Counter guerrilla Tactics and Techniques used during Operation GOTHIC SERPENT, *Small Wars & Insurgencies*. Vol. 15, no. 3, 2011: 47–69.

Finlan, Alastair. The (Arrested) Development of UK Special Force and the Global War on Terror. *Review of International Studies*. Vol. 35, no. 4, 2009: 971- 982.

Gray, Colin S. Handfuls of heroes on desperate ventures: When do special operations succeed? *Parameters*. Vol. 29, no. 1, 1999: 2–34.

Hasian, Marouf Jr. American Exceptionalism and the bin Laden Raid. *Third World Quarterly*. Vol. 33, no. 10, 2012: 1803–1820.

Hutton, Christopher. Spec ops: Case Studies in Special Operation Warfare Theory and Practice, *Peacekeeping & International Studies*. Vol 26, no. 4, 1997: 32.

King, Anthony. The Special Air Service and the Concentration of Military Power. *Armed Forces & Society*. Vol. 35, no. 4, 2009: 656–666.

Long, Austin. The Limits of Special Operations Forces. *Prism: a Journal of the Center for Complex Operations*. Vol. 6, no. 3, 2016: 34-47.

Rodman, David. Spec Ops: Case Studies in Special Operation Warfare Theory and Practice, *Armed Forces & Society*. Vol. 22, no. 3, 1996: 491–493.

Wallace, David A. Operation Neptune’s Spear: The Lawful Killing of Osama bin Laden. *Israel Law Review*. Vol. 45, no. 2, 2012: 367–377.

Wey, Adam Leong. Principles of Special Operations: Learning form Sun Tzu and Frontinus. *Comparative Strategy*. Vol 33, no. 2, 2014: 131–144.